

В. ТАРАВСЬКИЙ, директор Івано-Франківської регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини

ЗАПРОШУЄМО ДО СПІВПРАЦІ

Історія генетично модифікованих організмів (ГМО) починається з 70-х років минулого сторіччя, коли сформувалася нова галузь науки – генетична інженерія. Початок широкого комерційного культивування ГМО припав на середину 1990-х років. Відтоді їх використання щороку зростає.

За сприяння і з допомогою головного управління ветеринарної медицини в Івано-Франківській області на базі відділу ветеринарно-санітарної експертизи регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини створено лабораторію з визначення ГМО в рослинній продукції й продовольчих товарах з її вмістом.

Нині приміщення, яке облаштовували близько двох років, обладнане згідно з наказом Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження державних санітарних норм і правил «Організація роботи лабораторій при дослідженні матеріалу, що містить біологічні патогенні агенти I–IV груп патогенності молекулярно-генетичними методами» від 24 січня 2008 р. № 26. Здійснено капітальний ремонт, створено робочі кімнати й передбоксники, обладнані лабораторними меблями, проведено водопостачання й каналізацію.

Минулого року від Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України отримано лабораторію полімеразно-ланцюгової реакції, вартість якої – близько мільйона гривень. Крім того, Івано-Франківська регіональна державна лабораторія ветеринарної медицини закупила обладнання (в т. ч. тест-системи) на суму близько 500 тис. грн. У I кварталі 2012 року облаштування лабораторії було завершено, й нині вона відповідає сучасним вимогам, укомплектована персоналом, який пройшов навчання в Національному університеті біоресурсів та природокористування України (Київ).

У III кварталі 2012 року випробувальний центр Івано-Франківської регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини подав заявку до Національного агентства з акредитації України на розширення видів діяльності, зокрема виявлення генетично модифі-

кованих організмів. Відповідно до вимог ДСТУ ISO/IEC 17025:2006 «Загальні вимоги до компетентності випробувальних та калібрувальних лабораторій» 21–22 червня Національне агентство з акредитації України провело інспекційний нагляд, надавши контрольний зразок для професійного тестування компетентності. 15 серпня 2012 року було отримано атестат, що засвідчує компетентність випробувального центру Івано-Франківської регіональної державної лабораторії ветеринарної медицини. Крім того, для кількісного визначення ГМО чотири зразки тестового матеріалу направив Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та ветеринарно-санітарної експертизи. Також було успішно проведено міжлабораторні порівняльні випробування з Івано-Франківським державним центром стандартизації та метрології.

Відповідно до всіх висновків наша лабораторія готова до проведення таких випробувань. Згідно з постановою Кабміну України «Про затвердження порядку етикетування харчових продуктів, які містять генетично модифіковані організми або вироблені з їх використанням та вводяться в обіг» від 13 травня 2009 р. № 468 на виробника покладено відповідальність про етикетування продукції щодо наявності чи відсутності ГМО. Підприємці, які виготовляють харчові продукти, зобов'язані досліджувати свою продукцію на вміст генетично модифікованих організмів.

Випробування в лабораторії триває 3–4 години. Згідно з чинними нормами допустимий вміст ГМО, який можна не зазначати на упаковці, – 0,9 %. Якщо відсоток більший – про це слід обов'язково інформувати споживачів.

Для аналізу потрібно надати півкілограма продукту. Він проходить спеціаль-

ну підготовку в стерильних приміщеннях у спеціальних боксах з використанням стерильного одноразового посуду, щоб запобігти контамінації, потраплянню пилу на зразки досліджуваної продукції тощо.

Дослідження на вміст генетично модифікованих організмів проводять за допомогою тест-систем. Спочатку з продуктів завдяки спеціалізованій автоматизованій системі виділяють ДНК. В іншій кімнаті з тест-систем готують суміші, необхідні для визначення ГМО, відтак у пробірки капають виділені з харчових продуктів ДНК. Спеціальний прилад – ампліфікатор – висвітлює генетично модифіковану ділянку ДНК, зчитує інформацію, а результат видає в комп'ютер. Спочатку визначається, чи є в досліджуваних зразках ГМО, і якщо генетично модифіковані організми присутні, то проводиться кількісний аналіз.

Кожний виробник і бажаючий може перевірити обрані продукти в лабораторії. Щоправда, такі дослідження потребують коштів – вартість їх становить 500–550 грн., але здоров'я людей у будь-якому разі дорожче.

Враховуючи актуальність питання й вимоги сьогодення, просимо виробників харчової продукції Західного регіону України направляти до нашої лабораторії зразки харчової продукції та сировини для дослідження на вміст ГМО. Це дозволить не лише відстежувати ситуацію, але й забезпечити дієвий контроль за безпекою продовольства. ☺